

40 CÈNTIMS PER PESSETA. CANVI D'ÒPTICA

Tenim en marxa un règim especial per a Catalunya. Del text legal que el configura i del que hom digué en l'acte de constitució de la seva Comissió Rectora, celebrat el 27 d'abril darrer, pot semblar, d'entrada, que potser no satisfarà ben bé els desigs dels catalans.

De tota manera, crec que hem de fer un esforç per desempallegar-nos d'aquest purisme utòpic que es basa en el «girem full» o en l'actitud del «tot o res», que tanta misèria i tantes vides ha costat a Catalunya en temps passats. Cal que siguem realistes. Si la Comissió per al Règim Especial per a Catalunya no ens dóna satisfacció en res, continuarem demanant-ho tot. Si ens dóna una part del que cerquem, ho hem d'acceptar de grat i continuar reclamant la resta. Els maximalismes a totes hores, en les actituds i en els mètodes, solen comportar un cost tan alt que cal tenir-lo en compte abans de llançar-se per aquests camins.

Sobretot, a vegades, els qui exigeixen amb una intransigència sospitosa i a grans crits que ens ho donin tot ara mateix i, en llur impaciència, miren de desacreditar els qui, essent demòcrates i catalanistes de tota la vida, obren amb seny i moderació, no són més que antics falangistes que han munyit tant com han pogut el règim d'en Franco fins que un dia, generalment no pas gaire llunyà, van creure prudent canviar de camisa, i des d'aleshores apliquen a llurs noves «conviccions» polítiques tota l'estridència del convers recent. Són franquistes el 1940 o

el 1960 i marxistes el 1976, però sempre cavalquen. De marxistes, ho poden ésser tots si són demòcrates, menys els qui ho són per conveniència. Pel fet d'ésser aquest —a més d'una immoralitat— un factor d'inestabilitat i d'extremisme més freqüent que no sembla, no hi haurà més solució que posar sobre la taula, un dia, el desagradable tema de les responsabilitats polítiques. Oblidarem els qui facin penitència i no diguin aquesta boca és meva. Però, els insolents que continuïn pontificant des de noves càtedres, els haurem de neutralitzar, perquè llur cinisme per torba la llibertat política.

Dit en altres mots: l'arribisme és una de tantes flaquejes humanes, i com a tal la podríem passar per alt. Però també és un element desestabilitzador —perquè és per necessitat intolerant i immoderat— de la democràcia, i, això, no ho consentirem pas. Catalunya i la democràcia no són aquí perquè els antics col·laboracionistes restaurin més bé o més malament llur malparada figura política i continuïn prosperant sota unes banderes noves. És a dir, que abans de condemnar la Comissió, dogmàticament, apriorísticament i sovint hipòcritament, volem veure què produeix. Serà jutjada pels seus fets i no per res més.

En aquesta línia, jo voldria suggerir alguns criteris econòmics que podrien orientar la qüestió. D'una banda, el finançament de les llibertats catalanes és una cosa decisiva. De l'altra, qualsevol forma d'autonomia política és un híbrid jurídic-fiscal que planteja dificultats tècniques en matèria financera i econòmica. Abreujant molt, la qüestió es pot reduir a dos grans interrogants: ¿quans diners necessita Catalunya?, ¿com obtindrà Catalunya els fons que requereix?

Pel que fa a la primera pregunta, la fórmula escaient començaria preguntant democràticament als catalans quins serveis públics desitgen de veure satisfets. Sobre la base d'uns càlculs tècnics —el cost d'un llit hospitalari o d'una plaça escolar, per exemple— els partits polí-

tics aconseguiran que el país es pronunciï en un sentit o en l'altre. Segons el resultat, es podrà calcular l'import de la despesa pública catalana. Com a segon pas, correspondria estudiar com s'aconseguiran els ingressos públics que han de finançar els serveis generals que el país desitja. Això representa una nova opció política. Un nivell de despesa predeterminat es pot finançar progressivament o regressivament, poso per cas. En espera que el país es pugui pronunciar sobre tants i tants problemes complexos, hem de confeccionar el primer pressupost de Catalunya federada o autònoma, escollint un supòsit hipotètic. La voluntat popular el corregirà quan caldrà. Mentrestant tindrem una orientació. Per sort, en aquest estudi previ, hi estem ficats alguns.

Però, com que fins i tot aquesta hipòtesi de treball no serà obtinguda en un terme gaire curt, em sembla que cal cercar maneres indirectes d'obtenir xifres. En fóra una la mateixa que utilitzaren per a l'Estatut del 32. Les necessitats econòmiques de Catalunya s'estimaran iguals al cost irrogat a l'Estat espanyol pels serveis públics l'administració dels quals s'hagi de traspasar a Catalunya. Aquest criteri, però, és inadmissible, perquè Catalunya voldrà sens dubte prestar serveis públics que ara no es presten i voldrà en tot cas prestar millor els que ara ofereix l'Estat espanyol. Si, com tots sabem, en aquest moment hi ha milers d'infants residents a Catalunya sense escolaritzar, és evident que no ens podem conformar que ens financin el cost actual d'un servei estatal d'ensenyament tan inadequat com el present. No ens podem conformar que ens donin els diners que ara costen els serveis que es presten des de Madrid, perquè nosaltres els volem millorar i costaran més. És evident que aquest criteri no ens serveix.

Em sembla que, mentre la gent no es pugui pronunciar sobre l'opció política, val més trobar una fórmula elemental fàcil d'entendre i que ens pugui servir, doncs, de

guia a l'abast de tothom. Utilitzaré un exemple aritmètic basat en mitjanes obtingudes per al bienni 1972-1973. Bé que les xifres són el resultat d'uns càlculs bastant elaborats, no aspiren a constituir un valor absolut, sinó més aviat a tenir un significat il·lustratiu. Amb aquests antecedents, diguem que, ara com ara, les coses funcionen de la manera següent: l'Estat espanyol recapta (1972-1973) a Catalunya uns 102.500 milions de pessetes l'any. D'aquesta xifra, prèvies penoses sol·licituds catalanes, ens tornen, com a despesa directa de l'Estat a Catalunya, repartit al seu torn entre despeses corrents i despeses d'inversió real, 41.000 milions de pessetes. La resta —61.500 milions— es queda, ja d'entrada, a Madrid.

Doncs bé, jo proposo un canvi d'òptica que em sembla ben simple i clar, i prou vàlid mentre arribem a solucions definitives. Tots els diners, producte d'impostos, que es recaptin a Catalunya, pertanyen a Catalunya, mentre no es demostrï el contrari. Ara bé: es demostra el contrari sobretot quan diuen a Catalunya que ha de pagar la seva part de les despeses no localitzables geogràficament de l'Administració central: Defensa Nacional, Relacions Exteriors, etc. També es demostra el contrari quan requereixen Catalunya perquè presti ajut a les regions més endarrerides (sempre que pugui seguir la pista a la destinació dels diners). En l'import d'aquestes dues sumes restarà, doncs, reduïda d'entrada la recaptació fiscal inicial, que en principi ha de restar íntegra a Catalunya.

En relació amb el primer concepte, sembla que Catalunya ha de contribuir a la resta del país d'acord amb la seva població, corregida pel fet de tenir nosaltres una renda *per capita* més alta que la mitjana espanyola. Diguem que aportem a l'Administració central 15.500 milions de pessetes. Pel que fa al segon epígraf, ens sembla que un ajut a les regions pobres per una quantia d'uns altres 15.600 milions (equivalent a l'excés existent de pressió fiscal a Catalunya per damunt de la mitjana espanyola

i molt propera a les inversions de l'Estat a Catalunya) és prou adequada. No defugim altres motius de pagament si ens en demostren la justícia i la procedència.

Amb aquest canvi d'òptica, els 102.500 milions recaptats a Catalunya són catalans i resten a disposició nostra. Se'n dedueixen 31.100 milions que surten de Catalunya amb causa justificada. En resten aquí 72.400. Gairebé el doble dels que tornen ara. El canvi d'òptica consisteix en això: amb el sistema actual, el que es recapta a Catalunya pertany a l'Estat, i l'Estat torna el que creu oportú. Segons el meu criteri, el que es recapta aquí ens pertany als d'aquí, sense més cessió que la que sigui justificada. Que no és el mateix. En el sistema actual, la recaptació fiscal catalana passa íntegrament a l'Administració central, que torna a Catalunya 40 cèntims per cada pesseta que n'ha rebut. Amb el nou enfocament que proposo, de cada pesseta ingressada al fisc pels catalans, 70 cèntims ens pertanyen als catalans i ja no surten de Catalunya, i acceptem, per contra, que 30 cèntims passin a Madrid. Amb intervenció nostra, això sí, sobretot pel que fa als diners destinats al fons d'igualtat d'oportunitats regionals.

Atès que aquest canvi d'òptica només serveix per a sortir del pas, per a restablir inicialment la justícia i per a fer una primera aproximació a les necessitats reals, hem d'advertir que la Catalunya democràtica necessitarà més diners per a envigorir el seu sector públic. En parlarem en un altre article, en el qual també escriurem sobre el «modus operandi» de la recaptació.

23 abril 1976